

Karolina Filipsson
Näringsliv och samhällsbyggnad

Drivmedelsstrategi för kollektivtrafik på väg i Västerbotten

RUN 492-2024

Sammanfattning

Parisavtalet har mål att klimatförändringarna ska hållas under två grader, men med försök att begränsa den till 1,5 grader. Sveriges mål är att minska utsläppen av koldioxiden från inrikes transporter. Regelverk kring luftkvalitet påverkar även vilka bränslen som förs fram inom EU. Inriktningen inom EU är mot nollemissionsfordon, el och vätgas samt naturgas/biogas. Reduktionsplikten gör att biodrivmedel blandas in i de fossila drivmedlen för att utsläppen av koldioxid från transportsektorn ska minska.

Länsstyrelserna i Sverige har regeringens uppdrag att samordna länets klimatpolitiska arbete. I uppdraget ingår att ta fram regionala planer för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel. Länsstyrelsen i Västerbotten har tagit fram "Drivmedelsstrategi och handlingsplan för Västerbottens län – Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel i Västerbotten". Handlingsplanens syftar till att det i länet ska skapas planmässiga förutsättningar för etablering av infrastruktur och anläggningar, att efterfrågan på förnybara drivmedel byggs upp, att samarbete och dialog ska skapa förutsättningar för förnybara drivmedel, samt att främja och stödja påskyndandet av investeringar i distributionsanläggningar.

För kollektivtrafiken är det är i dagsläget en situation som kan liknas vid "hönan eller ägget" avseende förutsättningar för förnyelsebara drivmedel i kollektivtrafiken. Efterfrågan behöver finnas för att investeringar och utbyggnad av infrastruktur och anläggningar för förnyelsebara drivmedel ska ske. Vilka krav på drivmedel som kan ställas i samband med upphandlingar bygger dock på förekomst och tillgång till infrastruktur och anläggningar för drivmedel. Vidare behöver det finnas fordon som kan utföra det trafikarbete som ska utföras.

Västerbotten är ett vidsträckt län och kollektivtrafiksystemet sträcker sig över stora delar av den geografiska ytan. Det är fullt möjligt att kollektivtrafiksystemet är uppbyggt kring olika öar med olika drivmedel. Detta innebär dock utmaningar för de delar av kollektivtrafiken efter de långa linjerna om det inte finns en infrastruktur för drivmedel som stödjer även denna trafik. Idag finns turer som trafikerar Hemavan i väster till Umeå i öster, en sträcka om nästan 40 mil enkel väg. Trafiken efter norrlandskusten är från Haparanda i norr till Umeå i söder, en sträcka om nästan 40 mil enkel väg.

Vilka drivmedel och i vilken omfattning bör olika drivmedel användas framöver. Dagens geopolitiska läge innebär att det även finns parametrar kopplat till risk- och sårbarhet som behöver beaktas i den fortsatta utvecklingen.

I många län sker upphandling av samtlig kollektivtrafik vid ett tillfälle. I Västerbotten upphandlas olika delar av kollektivtrafiken vid olika tillfällen. Detta skapar förutsättningar, men kan även innebära utmaningar om man ser till krav på/övergång till nya förnyelsebara drivmedel.

Regionala kollektivtrafikmyndigheten såg behov av att det finns en strategi för den framtida utvecklingen av drivmedel i länets kollektivtrafik på väg. Behov finns av konkreta förslag till vilket/vilka drivmedel som kollektivtrafiken ska drivas med från 2030, vilka investeringar i infrastruktur och anläggningar som behöver göras för att kollektivtrafiken ska kunna följa planen.

De konkreta förslagen behöver ta hänsyn till de specifika behov som finns kopplat till länets geografiska avstånd i kollektivtrafiksystemet och till bussgodsvärksamheten. Förslagen behöver även baseras på aspekter kopplat till krisberedskap.

Region Västerbotten är regional kollektivtrafikmyndighet i Västerbotten. I Västerbotten finansieras kollektivtrafiken genom den så kallade Västerbottensmodellen, vilket innebär att Region Västerbotten och länets kommuner ansvarar för planering och finansierar olika delar av kollektivtrafiken. Behovet av en gemensam drivmedelsstrategi för Västerbotten omfattar samtliga kommuner i länet samt Region Västerbotten. Utifrån det konstaterade behovet gavs Länstrafiken i uppdrag att upphandla en konsult för uppdraget. Trivektor har utfört uppdraget och levererat en drivmedelsstrategi för kollektivtrafiken i Västerbotten. Rapporten omfattar den allmänna och den särskilda kollektivtrafiken (färdtjänst och sjukresor upphandlad av Länstrafiken) på väg.

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till regionala utvecklingsnämnden:

Regionala utvecklingsnämnden har tagit del av strategin och uppdrar till förvaltningen att fortsätta arbetet mot en fossilfri kollektivtrafik med stöd av strategin.

Bedömda resultat och konsekvenser

Framtagen drivmedelsstrategi utgör stöd i den fortsatta processen att uppnå Region Västerbottens miljömål samt det regionala trafikförsörjningsprogrammets miljömål. Strategin pekar ut behovet av att gemensamt i länet arbeta med vilka behov av infrastruktursatsningar som finns och var olika satsningar behövs.

Resurser och finansiering

I dagsläget kommer resurs att vara kopplad till spridning av innehållet i drivmedelsstrategin. Det finns ingen bedömning av vilka resurser och vilken finansiering som kan behövas på längre sikt. Denna bedömning behöver ske tillsammans med andra delar inom Region Västerbotten samt tillsammans med andra aktörer i länet.

Jämställdhet

Inga bedömda effekter

Beredningsansvariga

Beredningsansvarig är myndighetschef vid den regionala kollektivtrafikmyndigheten.

Beslutsunderlag

Drivedelsstrategi för kollektivtrafiken i Västerbotten

Beslutet expedieras till

Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Västerbotten - Karolina Filipsson myndighetschef